

Tekst źródłowy nr 18

Ponieważ prawa ogólne i ustawy publiczne dotyczą nie pojedynczego człowieka, ale ogółu narodu, przeto na walnym sejmie radomskim wraz z wszystkimi królestwa naszego prałatami, radami i posłami ziemskimi za słuszne i sprawiedliwe uznaliśmy, jakoż postanowiliśmy, iż odtąd na potomne czasy nic nowego (nihil novi) stanowionym być nie ma przez nas i naszych następców, bez wspólnego zezwolenia senatorów i posłów ziemskich, co by było ujmą i ku uciążeniu Rzeczypospolitej, oraz jej ze szkodą i krzywdą czyjąskolwiek, tudzież zamierzało ku zmianie prawa ogólnego i wolności publicznej.

1. Podaj nazwę dokumentu, czas i okoliczności jego powstania.

2. W interesie jakiego stanu uchwalono ten dokument? Jakie były konsekwencje jego obowiązywania?

Ad. 1. Była to jedna z uchwał sejmu w Radomiu w 1505 r., nazwana później „konstytucją nihil novi”. Powstała jako swego rodzaju riposta na uchwalony w interesie możnowładztwa przywilej mielnicki (1501 r.).

Ad. 2. Dokument ten uchwalono w interesie szlachty, głównie średniej i uboższej. Postanowienia konstytucji godziły w uprawnienia możnych (akt mielnicki został uznany za niebyły) oraz mieszczaństwa.

Uchwały radomskie osłabiały polityczną i gospodarczą przewagę możnowładztwa, torowały szlachcie drogę do wysunięcia się na czoło życia politycznego w państwie polsko-litewskim. Jednocześnie przyczyniły się do osłabienia władzy monarszej, utrudniły postęp w centralizacji państwa. Blokowały jakiegokolwiek reformy, czyniąc je niemal niemożliwymi.